

CAUSES OF PROPENSITY FOR ELITE VOLLEYBALL PLAYERS TO TAKE UP VOLLEYBALL AND THEIR EXPECTATIONS

ELİT VOLEYBOLCULARIN BU BRANŞA YÖNELME NEDENLERİ VE BEKLENTİLERİ¹

Çalık Veli KOÇAK²

Abstract

This study aims to find out the causes of propensity for elite volleyball players in Turkey to take up volleyball branch, their expectations and reasons of involvement. A survey method was used in the study. The population for the study was made of elite volleyball players in Turkey. The measurement instrument was administered to who playing elite volleyball player 110 (50 women $x=23.44\pm 4.08$, 60 men $x=26.56\pm 5.31$) at first leagues in Turkey. The data obtained in this study did not show a normal distribution, consequently survey was tested by the Mann-Whitney U test and Kruskal-Wallis analysis test. Elite volleyball players indicated that their families had more influence on their decision to take up this branch. On the other hand volleybal players indicated that teachers of physical education have had influence on their decision. Athletes considered the enjoyment of success as an important reason for engaging in volleyball, while joining a group of friends easily was considered unimportant. It was found that volleybal players in the national team had higher expectation than those not in the national team for enjoyment of success, obtaining material gains and being famed nationwide. It was further found out that as the length of time of involvement in volleyball increased, the desire increased for obtaining material gains, becoming famed, becoming a trainer, a referee, being famed nationwide, enjoying success and getting in the national team.

Keywords: Take up volleyball branch, elite, volleyball players.

Özet

Bu araştırmanın amacı, elit voleybolcuların, voleybol branşına yönelme, beklenti ve uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2012-2013 sezonunda Aroma Bayanlar 1. liginde voleybol oynayan 50 kadın ($x=23.44\pm 4.08$) ve Aroma Erkekler 1. Voleybol Ligi'nde voleybol oynayan 60 erkek ($x=26.56\pm 5.31$) elit voleybolcu olmak üzere 110 voleybolcu oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler normal dağılım göstermediği için, Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis analizi ile test edilmiştir. Erkek voleybolcuların voleybola yönelmesinde yakın çevrelerindeki bir antrenörün etkisi, kadın voleybolculara göre daha yüksek bulunmuştur. Erkek voleybolcuların, voleyboldan maddi kazanç sağlama beklentisi, kadın voleybolculara göre daha yüksekken, kadın voleybolcuların ülke düzeyinde tanınma beklentisi, erkek voleybolculara göre daha yüksek bulunmuştur. 22-26 yaş arasındaki voleybolcuların, 17-21 yaş arasındaki voleybolculara göre voleybola yönelmelerinde arkadaş ve akran grubunun etkisinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmada yaş ilerledikçe voleybol branşı ile uğraşma nedenlerinde iyi bir fiziki görünüme sahip olmanın etkisinin azaldığı görülmüştür. Lisansüstü mezunu voleybolcuların, voleybol branşından beklentilerinde maddi kazanç sağlamanın etkisi lisans mezunu voleybolculardan yüksektir. Sonuç olarak, elit voleybolcuların, bu branşa yönelmelerinde en büyük etkenin beden eğitimi öğretmenleri olduğu, en az etkisi olan etkenin ise basın-yayın organlarının olduğu saptanmıştır. Sporcular, voleybol branşı ile uğraşma nedenleri arasında, voleybol sporunu sevmeyi en önemli neden olarak belirtirken, kolayca bir arkadaş grubuna katılmayı en az önemli neden olarak belirtmişlerdir. Voleybolcuların, voleyboldan en büyük beklentileri ise milli takıma seçilmektir.

Anahtar kelimeler: Elit, voleybolcu, beklenti, voleybol, yönelme

¹ Bu çalışma, 24-26 Mayıs 2014 tarihleri arasında Saraybosna'da ISCS tarafından organize edilen Uluslararası Bilim Kültür ve Spor Kongresinde Poster Bildiri olarak sunulmuştur.

² Çalık Veli KOÇAK, Hitit Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Antrenörlük Eğitimi ABD., velikocak@hitit.edu.tr

GİRİŞ

Spor, bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini sağlayan, bilgi, beceri ve liderlik yeteneklerini geliştiren bir araçtır. Spor, insanın kendisini disipline etmesine, karşılaşacağı psikolojik ve fizyolojik sorunların üstesinden gelmesine yardım eder (Başer, 1986:28). Spor, bir yandan insanın keşfedilmemiş özelliklerini ve yaratıcı yönlerini harekete geçiren, iradesini güçlendiren, diğer yandan sosyal ve ekonomik kalkınmaya dolaylı olarak katkı sağlayan bir olgudur (Erkal, 1986:57). Tüm bunlara ek olarak sporun uluslararası dostluk ve barış ile ülke ekonomisine getirdiği olumlu katkıları da vardır.

Ayrıca, günümüzde gerek basın yayın organlarının spora yaklaşımı, gerekse insanların stresten kurtulma, vücutlarını formda tutma çabaları ve hepsinin ötesinde sporda kazanılan uluslararası başarılar, toplumun günlük yaşamında ve moral düzeyinde oldukça önemli hale gelmiş, spora önemli bir boyut da kazandırmıştır (Açıkada ve Ergen 1990:5).

Genel olarak değerlendirdiğimizde spor, toplumların göz ardı edemeyeceği, kesintiye uğratamayacağı ve vazgeçemeyeceği evrensel, bütünleştirici bir aktivitedir. Dünyada artık uygarlık ölçütü haline gelen spor olgusu, temelde sporun yoğun olarak yaygınlaştırılmasının gerekliliğini de beraberinde getirmiştir (Sunay, 2002:263-264). Bu noktada, devletinde spor olgusunu güçlendirmesi, yaygınlaştırması ve bununla ilgili tedbirleri alması oldukça gereklidir. Bu bağlamda devletin spor aktiviteleri geliştirmesi, yaygınlaştırması beklenen bir durumdur (anonim, 1994). Bunun yanında spora yönelimde bireysel - sosyal beklentiler ve nedenler de son derece etkilidir. İnsanlar; sağlık problemleri ile başa çıkma, sosyalleşme isteğini gerçekleştirme vb. nedenlerden dolayı spora yönelebilmektedir.

Spor, ruh ve beden sağlığını koruma ve iyi bir tanıtım faaliyeti olmanın yanında meslek alanı haline gelmiştir. Günümüzde spor faaliyetleri, sporcu, antrenör, hakem, beslenme uzmanı, spor hekimi, masör gibi meslek insanlarının çalıştığı büyük bir sektör konumundadır. Sporcu açısından baktığımızda, profesyonel olarak spor yapanlar için spor artık bir meslektir. Meslek seçiminde aile, örnek bir kişi, kişisel doyum ve tatmin düzeyi, mesleğe başlamadan önceki deneyim ve altyapı, para ve diğer kazançların etkili olduğu bilinmektedir (Mirzeoğlu, 2003:99-110).

Yüzyılı aşkın bir süredir oynanan voleybol, dinamik, sürekli değişen pozisyonlarla, karmaşık hareketler içeren, çok yönlü sportif beceriler gerektiren bir takım oyunudur (Wulf, 2007). Voleybolun koordinasyon, çabukluk, sıçrama, patlayıcı kuvvet, dayanıklılık gibi temel sportif becerileri geliştirici özelliği vardır (Fröhner, 1995:25). Voleybolun en önemli ve ilgi çekici özelliği; birbirini hızlı takip eden, değişik ve çeşitli oyun varyasyonlarının çok çabuk değişerek bütünleşebilmesidir (Scates, at all, 2003).

İlk oynandığı günden bu yana kendi içerisinde hızlı bir gelişim sağlayan voleybol uluslararası yaygınlığını ve oynanır lığını çok hızlı sağlamış, popüleritesini de hızla artmıştır. Buradan hareketle voleybolun tarihsel gelişimi ile sektörel gelişimi eş zamanlı olmuştur diyebiliriz. Voleybol kitleler tarafından ulusal ve uluslararası organizasyonlarda oynanıp takip edilirken, sporculara ve sektörün içinde yer alanlara sağladığı maddi kazançlar ve manevi katkılar da ivme kazanmıştır. Günümüzde voleybol; olimpiik sporlar arasında en yaygın spor dallarından birisidir ve voleybolu meslek olarak kabul etmiş milyonlarca sporcu ve çalışana sahiptir.

Bu araştırmanın amacı; Türk elit voleybolcuların bu spor dalına yönelme, beklenti ve uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Buna göre, voleybol ile uğraşan sporcuların, voleybola yönelme nedenleri, voleybol ile uğraşma nedenleri ve voleyboldan beklentilerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet, millilik ve spor yaşına göre, farklı olup olmadığı sorularına yanıt aranmıştır.

YÖNTEM

Evren Örneklem

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2012-2013 voleybol sezonunda, Aroma Erkekler ve Kadınlar Voleybol 1. Liginde play off oynayan 8 erkek ve 8 kadın takımındaki 144 yerli oyuncu oluşturmaktadır. Veri toplama aracını doldurmakta zorluk yaşayacakları düşünüldüğünden yabancı oyuncular evren dışında bırakılmıştır. Tavşancıl, E. (2006), Ural ve Kılıç, (2006) tarafından önerilen örneklem belirleme tablosuna göre 144 kişilik evrenden alınacak örneklem alt sınırı 108 dir. Araştırmanın örneklemini Aroma Bayanlar 1. liginde voleybol oynayan 50 kadın ve Aroma Erkekler 1. Voleybol Ligi'nde voleybol oynayan 60 erkek elit voleybolcu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan ölçme aracı olarak Özbek ve Şanlı (2011:203-214), Kılıçgil (1998:158-161), Sunay ve Saracaloğlu (2003:43-48) ile Alibaz, Gündüz ve Şentuna (2006:91-102)'nin çalışmalarından yararlanarak hazırlanan ölçek kullanılmıştır. Ölçek formu kişisel bilgiler ve üç alt boyutta yer alan, toplam 20 maddelik soru listesinden oluşmuştur. Ölçekte, voleybol branşına yönelme nedenleri boyutunda 7 madde, voleybol branşı ile uğraşma nedenleri boyutunda 6 madde ve voleybol branşından beklentiler boyutunda ise 7 madde yer almıştır. Ölçek, beşli likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin seçenekleri ve bunların puan ve sınırları, Hiç (1 puan; 1.00-1.79), Az (2 puan; 1.80-2.59), Orta (3 puan; 2.60-3.39), Çok (4 puan; 3.40-4.19), Tam (5 puan; 4.20-5.00) olarak belirlenmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması bu araştırma kapsamında yapılmıştır. Ölçme aracının yapı geçerliği için faktör analizi yapılmıştır. Güvenirlik için alfa katsayısına bakılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığı için madde-toplam korelasyon değerlerine bakılmıştır. Madde toplam korelasyonu katsayısının en az 20 ya da 25 olması gerekmektedir (Tavşancıl, 2006:149). Ölçekte madde sayısı az olduğu için 20 alt sınır kabul edilmiştir. Bu durumda voleybola yönelme nedenleri boyutundan bir madde (Ailemin Etkisi), değeri. 20'nin altında kaldığı için ölçekten çıkarılmıştır (Tablo 1).

Faktör analizi yapılmadan önce, verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı için bakılan için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri .71 bulunmuştur. Veriler üzerinde faktör analizi yapılabilmesi için minimum KMO değeri .60 olmalıdır (Büyüköztürk, 2002:118). Bu durumda gözlenen .71' lik KMO değeri verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Diğer yandan 19 maddenin faktör analizi için Barlett testi sonucu [731,294 (p<0.001)] olarak bulunmuştur. KMO ve Barlett testi sonuçları bu veriler üzerinde faktör analizi yapılabileceğini ortaya koymuştur. Herhangi bir maddenin ölçekte yer almasına karar verilirken faktör yük değerinin.30 ve daha yukarı olması ölçüt alınmıştır (Büyüköztürk, 2002:118).

Tablo 1.

Veri Toplama Aracının Faktör Analizi ve Madde Analizi Değerleri

Maddeler	Faktör Yüğü	Madde-toplam korelasyon katsayısı (r)
Voleybol Branşına Yönelme Nedenleri		
Yaşadığım çevrenin etkisi	,616	,336
Arkadaş ve akran grubumun etkisi	,556	,204
Beden eğitimi öğretmenimim etkisi	,398	,304

Basın-yayın organlarının etkisi	,648	,471
Yakın çevremdeki bir antrenörün etkisi	,531	,383
Elit sporculara özenme	,583	,401
Açıklanan Toplam Varyans % 41.6		
Voleybol Branşı ile Uğraşma Nedenleri		
Voleybol sporunu sevmek	,367	,294
Boş zamanlarımı değerlendirmek	,807	,553
İyi bir fiziki görünüme sahip olmak	,848	,562
Sağlıklı olmak	,740	,503
Kolayca bir arkadaş grubuna katılmak	,822	,599
Sporcu olarak arkadaşlarınca tanınıp sevmek	,713	,556
Açıklanan Toplam Varyans % 53.9		
Voleybol Branşından Beklentiler		
Maddi kazanç sağlamak	,370	,268
İleride sporla ilgili üniversitelere yerleşmeme yardımcı olması	,759	,593
Milli takıma seçilmek, milli olmak	,693	,355
Ülke düzeyinde tanınmış olmak	,664	,462
Hakem olmak	,465	,328
Antrenör olmak	,539	,211
Beden eğitimi öğretmeni olmak	,689	,396
Açıklanan Toplam Varyans % 37.3		

Tablo 1'e göre, ölçme aracında 19 madde bulunmaktadır. Ölçekteki 19 maddenin yük değeri ise, .84 ile .36 arasında değişmektedir (Tablo 1). Faktör analizi her boyut için ayrı ayrı yapılmıştır. Açıklanan toplam varyans birinci boyut için % 41.6, ikinci boyut için % 53.9, üçüncü boyut için % 37.3 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin güvenilirliği için hesaplanan Alpha iç tutarlılık katsayısı, ölçeğin geneli için .82, her bir boyut için sırasıyla .65, .82 ve .70 olarak bulunmuştur. Bu durumda ölçülmek istenen grup için ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin, Kolmogorov-Smirnov testi ile normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Veriler normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan testlerle analiz edilmiştir.

Veriler Mann Whitney U testi ile, Kruskal Wallis analizi ile test edilmiştir. Kruskal Wallis analizi sonucunda manidar bulunan farklılığın kaynağını belirlemek için Mann Whitney U testi uygulanmıştır

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmaya katılan sporculara ilişkin kişisel bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Elit Voleybolcuların Kişisel Bilgileri

Kişisel Bilgiler	Alt Gruplar	Frekans(f)	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	50	45,5
	Erkek	60	54,5
	Toplam	110	100,0
Yaş	17-21 yaş	26	23,6
	22-26 yaş	51	46,4
	27 ve üstü yaş	33	30,0
	Toplam	110	100,0
Eğitim Durumu	Lise	20	18,2
	Üniversite	84	76,4
	Lisansüstü	6	5,5
	Toplam	110	100,0
Spor yaşı	4-8 yıl	26	23,6
	9-13 yıl	51	46,4
	13 ve üstü yıl	33	30,0
	Toplam	110	100
Profesyonel voleybol yaşı	1-4 yıl	26	23,6
	5-8 yıl	50	45,5
	9 ve üstü yıl	34	30,9
	Toplam	110	100
Milli sporculuk durumu	Milli sporcu	75	68,2
	Milli Sporcu değil	35	31,8
	Toplam	110	100,0
Milli Olma Sayısı	1-30	42	38,2
	31-60	11	10,0
	61 ve üstü kez	22	20,0
	Toplam	75	100,0

Araştırmaya katılan sporcuların cinsiyetlere göre dağılımı incelendiğinde, toplam 110 sporcunun 50 tanesinin kadın (% 45.5), 60 tanesinin erkek (%55.5) olduğu görülmektedir. Sporcuların yaşlarına bakıldığında 17-21 yaş arası 26 (% 23.6), 22-26 yaş arası 51 (%46.4) ve 27 yaş ve üstü 33 (%30.0) kişi olduğu görülmektedir.

Sporcuların eğitim durumlarına bakıldığında lise mezunu 20 (%18,2), üniversite mezunu 84 (76.4) ve yüksek lisans mezunu 6 (% 5.5) sporcu bulunmaktadır. Çalışmaya katılan sporcuların mili sporcu olma durumları incelendiğinde 75'inin (%68.2) milli sporcu, 35'inin (% 31.8) milli sporcu olmadığı görülmüştür. Profesyonel (A takım seviyesi) spor yaşları incelendiğinde, 26'sının (%23.6) 1-4 yıl, 50'sinin (%45.5) 5-8 yıl, 34'ünün (%30.9) 9 yıl ve üstü yıl spor yaptığı saptanmıştır. Millilik sayılarına bakıldığında ise 42 sporcunun (%38.2) 1-30 kez, 11 sporcunun (% 10) 31-60 ve 22 (20.0) sporcunun da 61 kez ve üstü milli olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 3.

Elit Voleybolcuların Görüşlerinin Ortalama ve Önem Sırası

Maddeler	X	Ss	Önem Sırası
Voleybol Branşına Yönelme Nedenleri			
Yaşadığım çevrenin etkisi	3,38	1,22	5
Arkadaş ve akran grubumun etkisi	3,47	1,14	3
Beden eğitimi öğretmenimin etkisi	4,07	1,11	1
Basın-yayın organlarının etkisi	2,73	1,31	6
Yakın çevremdeki bir antrenörün etkisi	3,55	1,39	2
Elit sporculara özenme	3,40	1,39	4
Voleybol Branşı ile Uğraşma Nedenleri			
Voleybol sporunu sevmek	4,60	,744	1
Boş zamanlarımı değerlendirmek	3,45	1,37	5
İyi bir fiziki görünüme sahip olmak	3,83	1,21	3
Sağlıklı olmak	3,89	1,17	2
Kolayca bir arkadaş grubuna katılmak	3,17	1,33	6
Sporcu olarak arkadaşlarınca tanınıp sevilme	3,47	1,31	4
Voleybol Branşından Beklentiler			
Maddi kazanç sağlamak	4,35	,883	2
İleride sporla ilgili üniversitelere yerleşmeme yardımcı olması	3,91	1,22	4
Milli takıma seçilmek, milli olmak	4,44	,975	1
Ülke düzeyinde tanınmış olmak	4,04	1,10	3
Hakem olmak	2,03	1,29	7
Antrenör olmak	3,26	1,49	6
Beden eğitimi öğretmeni olmak	3,40	1,53	5

Araştırmaya katılan sporcuların görüşlerinin ortalama ve önem sırası tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3'e göre, voleybolcuların, bu branşa yönelme nedenleri arasında

“Beden eğitimi öğretmeninin etkisini”, (=4.07) diğer nedenler arasında göreceli olarak, en önemli neden olduğunu belirtirken, “Basın-yayın organlarının etkisini” (= 2.73) en önemsiz neden olarak belirtmiştir. Sporcular, voleybol ile uğraşma nedenleri arasında “Voleybol sporunu sevmeyi” (=4.60) en önemli neden olarak belirtirken, “kolayca bir arkadaş grubuna katılmayı” (=3.17) en önemsiz neden olarak belirtmiştir. Sporcular voleyboldan beklentileri arasında “milli sporcu olmayı” en önemli beklenti olarak belirtirken (=4.44), “hakem olmayı” (= 2.03) en önemsiz beklenti olarak belirtmiştir (Tablo 3).

Cinsiyet Değişkenine Göre Bulgular

Tablo 4. *Elit Voleybolcuların Cinsiyetlerine Göre Maddelere İlişkin Mann-Whitney U Test Sonuçları*

Maddeler	Cinsiyet	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Voleybol Branşına Yönelme Nedenleri					
Yaşadığım çevrenin etkisi	K	52,92	2646,00	1,371	,425
	E	57,65	3459,00		
Arkadaş ve akran grubumun etkisi	K	50,64	2532,00	1,257	,125
	E	59,55	3573,00		
Beden eğitimi öğretmenimin etkisi	K	52,48	2624,00	1,349	,331
	E	58,02	3481,00		
Basın-yayın organlarının etkisi	K	60,82	3041,00	1,234	,102
	E	51,07	3064,00		
Yakın çevremdeki bir antrenörün etkisi	K	49,03	2451,50	1,176	,044*
	E	60,89	3653,50		
Elit sporculara özenme	K	61,48	3074,00	1,201	,065
	E	50,52	3031,00		
Voleybol Branşı ile Uğraşma Nedenleri					
Voleybol sporunu sevmek	K	59,95	2997,50	1,278	,087
	E	51,79	3107,50		
Boş zamanlarımı değerlendirmek	K	58,13	2906,50	1,368	,417
	E	53,31	3198,50		
İyi bir fiziki görünüme sahip olmak	K	58,56	2928,00	1,347	,336
	E	52,95	3177,00		
Sağlıklı olmak	K	56,28	2814,00	1,461	,806
	E	54,85	3291,00		
Kolayca bir arkadaş grubuna katılmak	K	58,62	2931,00	1,344	,338
	E	52,90	3174,00		

Sporcu olarak arkadaşlarınca tanınıp sevilme	K	54,68	2679,50	1,454	,923
	E	55,26	3315,50		
Voleybol Branşından Beklentiler					
Maddi kazanç sağlamak	K	49,43	2471,50	1,196	,042*
	E	60,56	3633,50		
İleride sporla ilgili üniversitelere yerleşmeme yardımcı olması	K	55,45	2772,50	1,196	,987
	E	55,54	3332,50		
Milli takıma seçilmek, milli olmak	K	56,70	2778,50	1,498	,538
	E	53,61	3216,50		
Ülke düzeyinde tanınmış olmak	K	63,66	3183,00	1,386	,009*
	E	48,70	2922,00		
Hakem olmak	K	61,34	3067,00	1,208	,059
	E	50,63	3038,00		
Antrenör olmak	K	55,34	2767,00	1,492	,961
	E	55,63	3338,00		
Beden eğitimi öğretmeni olmak	K	58,52	2926,00	1,349	,349
	E	52,98	3179,00		

N1=50 N2=60 T=110 *p>0.05

Tablo 4'de elit voleybolcuların, cinsiyetlerine göre, görüşlerine ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir.

Voleybol Branşına Yönelme Nedenleri

Erkek ve kadın sporcuların voleybol branşına yönelme nedenlerine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda, bir maddede anlamlı fark saptanmıştır. Erkek ve kadın sporcuların, "Yakın çevremdeki bir antrenörün etkisi" maddesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda, anlamlı bir fark saptanmıştır (U=1,176, p<.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, erkek voleybolcuların voleybola yönelmesinde yakın çevrelerindeki bir antrenörün etkisi, kadın voleybolculara göre daha yüksek bulunmuştur.

Voleybol Branşı İle Uğraşma Nedenleri

Erkek ve kadın sporcuların voleybol branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda, anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Voleybol Branşından Beklentiler

Erkek ve kadın sporcuların voleybol branşından beklentilerine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda, iki maddede anlamlı bir fark saptanmıştır. Erkek ve kadın sporcuların, "Maddi kazanç sağlamak" maddesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda, anlamlı bir fark saptanmıştır (U=1,196, p<.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, erkek voleybolcuların, voleyboldan maddi kazanç sağlama beklentisi beklentisi, kadın voleybolculara göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca erkek ve kadın voleybolcuların, "Ülke düzeyinde tanınmış olmak" maddesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Mann-

Whitney U testi sonucunda, anlamlı bir fark saptanmıştır (U=1,386, p<.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, kadın voleybolcuların ülke düzeyinde tanınma beklentisi, erkek voleybolculara göre daha yüksek bulunmuştur.

Milli Sporcu Olma Değişkenine Göre Bulgular

Tablo 5.

Elit Voleybolcuların Milli Sporcu Olma Durumlarına Göre Maddelere İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Maddeler	Millilik	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Voleybol Branşına Yönelme Nedenleri					
Yaşadığım çevrenin etkisi	Milli	56,16	4212,00	1,263	,744
	Değil	54,09	1893,00		
Arkadaş ve akran grubumun etkisi	Milli	57,77	4332,50	1,142	,251
	Değil	50,64	1772,50		
Beden eğitimi öğretmenimim etkisi	Milli	56,06	4204,50	1,270	,773
	Değil	54,30	1900,50		
Basın-yayın organlarının etkisi	Milli	54,75	4106,00	1,256	,710
	Değil	57,11	1999,00		
Yakın çevremdeki bir antrenörün etkisi	Milli	57,69	4327,00	1,148	,274
	Değil	50,80	1778,00		
Elit sporculara özenme	Milli	54,31	4073,50	1,224	,557
	Değil	58,04	2031,50		
Voleybol Branşı ile Uğraşma Nedenleri					
Voleybol sporunu sevmek	Milli	57,29	4296,50	1,178	,271
	Değil	51,67	1808,50		
Boş zamanlarımı değerlendirmek	Milli	58,67	4400,00	1,075	,117
	Değil	48,71	1705,00		
İyi bir fiziki görünüme sahip olmak	Milli	58,15	4361,00	1,114	,182
	Değil	49,83	1744,00		
Sağlıklı olmak	Milli	58,18	4363,50	1,112	,176
	Değil	49,76	1741,50		
Kolayca bir arkadaş grubuna katılmak	Milli	57,94	4345,50	1,130	,229
	Değil	50,27	1759,50		
Sporcu olarak arkadaşlarınca tanınıp sevilme	Milli	57,87	4340,50	1,060	,147
	Değil	48,66	1654,50		

Voleybol Branşından Beklentiler					
Maddi kazanç sağlamak	Milli	56,09	4206,50	1,268	,752
	Değil	54,24	1898,50		
Sporla ilgili üniversitelere yerleşmeye yardımcı olması	Milli	52,65	3949,00	1,099	,147
	Değil	61,60	2156,00		
Milli takıma seçilmek, milli olmak	Milli	55,26	4144,50	1,256	,877
	Değil	54,43	1850,50		
Ülke düzeyinde tanınmış olmak	Milli	56,46	4234,50	1,240	,622
	Değil	53,44	1870,50		
Hakem olmak	Milli	52,88	3966,00	1,116	,175
	Değil	61,11	2139,00		
Antrenör olmak	Milli	52,13	3909,50	1,060	,095
	Değil	62,73	2195,50		
Beden eğitimi öğretmeni olmak	Milli	51,80	3885,00	1,035	,066
	Değil	63,43	2220,00		

N1=75 N2=35 T=110 *p>0.05

Tablo 5'e göre elit voleybolcuların milli sporcu olma durumlarına göre yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda, hiçbir maddede anlamlı bir fark saptanmamıştır (p>.05).

Yaş Değişkenine Göre Bulgular

Tablo 6.

Elit Voleybolcuların Yaşlarına Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Maddeler	Sıra Ortalaması			x²	P	Fark
	17-21 Yaş	22-26 Yaş	27& Üstü			
Voleybol Branşına Yönelme Nedenleri						
Yaşadığım çevrenin etkisi	47,83	61,47	52,32	,835	147	
Arkadaş ve akran grubumun etkisi	42,77	63,03	53,89	,825	020*	2 >1
Beden eğitimi öğretmenimim etkisi	61,35	52,46	55,59	1,535	,464	
Basın-yayın organlarının etkisi	59,52	55,64	52,12	,824	662	
Yakın çevremdeki bir antrenörün etkisi	57,83	57,94	49,89	,565	457	
Elit sporculara özenme	54,04	59,85	49,92	,124	346	

Voleybol Branşı ile Uğraşma Nedenleri					
Voleybol sporunu sevmek	59,73	7,69	48,79	,539	170
Boş zamanlarımı değerlendirmek	61,27	6,99	48,65	,622	270
İyi bir fiziki görünüme sahip olmak	65,75	8,51	42,77	,194	0.10* >3
Sağlıklı olmak	63,58	4,07	51,35	,567	277
Kolayca bir arkadaş grubuna katılmak	50,38	0,07	52,47	,108	349
Sporcu olarak arkadaşlarınca tanınıp sevilme	46,52	2,45	50,02	,820	054
Voleybol Branşından Beklentiler					
Maddi kazanç sağlamak	57,23	3,76	56,82	355	837
İleride sporla ilgili üniversitelere yerleşmeme yardımcı olması	60,67	2,66	55,82	,221	543
Milli takıma seçilmek, milli olmak	59,38	4,06	52,97	,999	607
Ülke düzeyinde tanınmış olmak	57,67	5,29	54,11	,212	900
Hakem olmak	46,60	8,79	57,42	,117	210
Antrenör olmak	58,29	2,08	58,59	,156	561
Beden eğitimi öğretmeni olmak	63,19	3,42	52,65	,124	346

N1=26 N2=51 N3=33 T=110 P< 0.05

Voleybola Yönelme Nedenleri

Voleybolcuların yaşlarına göre “Arkadaş ve akran grubunun etkisi” maddesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Kruskal Wallis analizi sonucunda anlamlı bir fark saptanmıştır [$X^2(2) = 7,82, p < .05$]. Farklılığı yaratan grubu bulmak için yapılan Mann-Whitney U testi sonucuna göre, 17-21 yaşındaki voleybolcular ile 22-26 yaş arasındaki voleybolcular arasında anlamlı fark saptanmıştır. Sıra ortalamaları dikkate alındığında 22-26 yaş arasındaki voleybolcuların, 17-21 yaş arasındaki voleybolculara göre voleybola yönelmelerinde arkadaş ve akran grubunun etkisi daha yüksek bulunmuştur.

Voleybol Branşı İle Uğraşma Nedenleri

Elit voleybolcuların “İyi bir fiziki görünüme sahip olmak” maddesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Kruskal Wallis analizi sonucunda anlamlı bir fark saptanmıştır [$X^2(2) = 9,19, p < .05$]. Farklılığı yaratan grubu bulmak için yapılan Mann-Whitney U testi sonucuna göre, 17-21 yaş arasındaki voleybolcular ile 27 yaş ve üstündeki voleybolcular arasında anlamlı fark saptanmıştır. Sıra ortalamaları dikkate alındığında 17-21 yaş arasındaki voleybolcuların, voleybol branşı ile uğraşma nedenlerinde iyi bir fiziki görünüme sahip olmanın etkisi 27 yaş ve üstündeki voleybolculara göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca 22-26 yaş arasındaki voleybolcular ile 27 yaş ve üstündeki voleybolcular arasında da anlamlı fark saptanmıştır. Sıra ortalamaları dikkate alındığında 22-26 yaş arasındaki voleybolcuların, voleybol branşı ile uğraşma

nedenlerinde iyi bir fiziki görünüme sahip olmanın etkisi 27 yaş ve üstündeki voleybolculara göre daha yüksek bulunmuştur.

Voleybol Branşından Beklentiler

Elit voleybolcuların yaşlarına göre voleybol branşından beklentilerine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$).

Eğitim Durumu Değişkenine Göre Bulgular

Tablo 7.

Elit voleybolcuların eğitim durumlarına göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Maddeler	Sıra Ortalaması			x²	P	Fark
	Lise	Lisans	L. Üstü			
Voleybol Branşına Yönelme Nedenleri						
Yaşadığım çevrenin etkisi	53,62	55,82	57,25	,101	,951	
Arkadaş ve akran grubumun etkisi	63,10	52,60	70,83	3,564	,168	
Beden eğitimi öğretmenimim etkisi	61,10	53,07	70,83	2,860	,239	
Basın-yayın organlarının etkisi	51,65	56,10	60,00	,463	,793	
Yakın çevremdeki bir antrenörün etkisi	47,95	58,68	36,08	4,492	,106	
Elit sporculara özenme	54,40	56,84	40,42	1,597	,450	
Voleybol Branşı ile Uğraşma Nedenleri						
Voleybol sporunu sevmek	51,82	55,89	62,25	,897	,639	
Boş zamanlarımı değerlendirmek	57,38	54,01	70,08	1,590	,451	
İyi bir fiziki görünüme sahip olmak	55,55	55,32	57,92	,041	,980	
Sağlıklı olmak	58,30	54,77	56,33	,222	,895	
Kolayca bir arkadaş grubuna katılmak	59,65	54,88	50,42	,548	,760	
Sporcu olarak arkadaşlarınca tanınıp sevmek	59,65	54,88	50,42	,845	,656	
Voleybol Branşından Beklentiler						
Maddi kazanç sağlamak	61,95	52,21	80,00	6,566	,038*	3>2
İleride sporla ilgili üniversitelere yerleşmeme yardımcı olması	61,38	52,74	74,50	3,840	,147	

Milli takıma seçilmek, milli olmak	60,28	53,19	62,42	1,700	,427
Ülke düzeyinde tanınmış olmak	59,85	53,86	64,00	1,162	,559
Hakem olmak	57,60	55,57	47,58	,529	,768
Antrenör olmak	55,55	56,37	43,17	1,012	,603
Beden eğitimi öğretmeni olmak	51,55	56,70	51,92	,534	,766

N1=20 N2=84 N3=6 T=110 P< 0.05

Voleybola Yönelme Nedenleri

Elit voleybolcuların eğitim durumlarına göre voleybola yönelme nedenlerine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda anlamlı fark saptanmamıştır (p>0.05).

Voleybol Branşı İle Uğraşma Nedenleri

Elit voleybolcuların eğitim durumlarına göre voleybol branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda anlamlı fark saptanmamıştır (p>0.05).

Voleybol Branşından Beklentiler

Elit voleybolcuların eğitimlerine göre voleybol branşından beklentilerine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda bir maddede anlamlı fark saptanmıştır. Elit voleybolcuların “Maddi kazanç sağlamak” maddesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Kruskal Wallis analizi sonucunda anlamlı bir fark saptanmıştır [$X^2(2) = 6,56, p < .05$]. Farklılığı yaratan grubu bulmak için yapılan Mann-Whitney U testi sonucuna göre, üniversite mezunları ile lisansüstü eğitim mezunları arasında anlamlı fark saptanmıştır (U=126,0, p<.05) Sıra ortalamaları dikkate alındığında lisansüstü mezunu voleybolcuların, voleybol branşından beklentilerinde maddi kazanç sağlamanın etkisi lisans mezunu voleybolculardan yüksektir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada voleybolcuların bu spor dalına yönelme nedenlerine ilişkin verdikleri cevaplarda, beden eğitimi öğretmenlerinin ve yakın çevrelerindeki bir antrenörün etkisini ilk iki sıraya koydukları görülmüştür. Daha önce yapılmış benzer çalışmalarda ise: Sunay ve Saracaloğlu (2003:43-44) ve Alibaz ve ark. (2006:91-102)'nin çalışmalarında ailenin daha etkili olduğunu belirlemişlerdir. Yine Bayraktar ve Sunay'ın (2007:63-72) çalışmasında ise beden eğitimi öğretmeninin voleybol branşına yönlendirmede etkili olduğu saptanmıştır. Çalışma da ulaşılan bulgularla benzerlik gösteren bu sonuçlara göre beden eğitimi öğretmenlerinin ve yakın çevrenin voleybola yönelmede önemli olduğu söylenebilir. Ayrıca erkek voleybolcuların voleybola yönelmesinde yakın çevrelerindeki bir antrenörün etkisi, kadın voleybolculara göre daha yüksek bulunmuştur. Erkek ve kadın sporcuların voleybol branşına yönelme nedenlerine ilişkin “Yakın çevremdeki bir antrenörün etkisi” maddesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda, anlamlı bir fark saptanmıştır (U=1,176, p<.05).

Voleybolcuların bu spor dalı ile uğraşma nedenleri arasında voleybolu sevmelerini önem sırasının en üstüne koyarlarken, kolayca bir arkadaş grubuna katılmayı son sıraya koymuşlardır. Özbek ve Şanlı (2011:2013-214) ise yaptıkları çalışmalarında sporcuların, karate branşı ile uğraşma nedenleri arasında başarı kazanmaktan haz almayı önemli neden olarak belirtirken, kolayca bir arkadaş grubuna katılmayı önemsiz neden olarak belirtmiştir. 22-26 yaş arasındaki voleybolcuların, 17-21 yaş arasındaki voleybolculara göre voleybola yönelmelerinde arkadaş ve akran grubunun etkisi daha yüksek bulunmuştur. Elit voleybolcuların “İyi bir fiziki görünüme sahip olmak” maddesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Kruskall Wallis analizi sonucunda 17-21 yaş arasındaki voleybolcular ile 27 yaş ve üstündeki voleybolcular arasında anlamlı fark saptanmıştır. $[X^2 (2) = 9,19, p < .05]$. Farklılığı yaratan grubu bulmak için yapılan Mann-Whitney U testi sonucuna göre, 17-21 yaş arasındaki voleybolcular ile 27 yaş ve üstündeki voleybolcular arasında anlamlı fark saptanmıştır. Sıra ortalamaları dikkate alındığında 17-21 yaş arasındaki voleybolcuların, voleybol branşı ile uğraşma nedenlerinde iyi bir fiziki görünüme sahip olmanın etkisi 27 yaş ve üstündeki voleybolculara göre daha yüksek bulunmuştur. Bu durum gelişme çağındaki sporcuların daha olgun sporculara göre dış görünüme daha çok önem verdikleri doğrultusunda açıklanabilir.

Voleybolcuların, voleybol sporundan beklentileri konusunda ise; Milli takıma seçilmek, milli olmak ve maddi kazanç sağlama beklentilerini ön plana çıkardıklarını görüyoruz. Hakem olmayı ise beklentileri arasında son sıraya koymuşlardır. Benzer sonuçlara Şimşek ve Gökdemir'in (2006:83-90) de ortaöğretimde atletizm yapan sporcuları inceledikleri çalışmalarında ulaştıklarını görüyoruz. Özdiç'in (2005:77-84) çalışmasında ise üniversite öğrencileri sağlıklı olmak için spor yapmayı en önemli amaç olarak belirtmişlerdir. Buradan hareketle milli takımda yer alma gururunu yaşamak çoğu sporcuda olduğu gibi voleybolcularda da voleyboldan beklentileri arasında en ön sıralardadır diyebiliriz. Ayrıca erkek voleybolcuların, voleyboldan maddi kazanç sağlama beklentisi, kadın voleybolculara göre daha yüksek bulunmuştur ($U=1,196, p < .05$). Bunun yanında kadın voleybolcuların ülke düzeyinde tanınma beklentisi, erkek voleybolculara göre daha yüksek bulunmuştur ($U=1,386, p < .05$).

Elit voleybolcuların milli sporcu olma durumlarına göre hiçbir maddede anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > .05$). Bu durum sporcuların Milli Takım seviyesinde oynayarak belli maddi – manevi doyumlara ve hedeflere ulaşmış olmaları ile açıklanabilir.

Elit voleybolcuların eğitim durumlarına göre voleybola yönelme ve voleybol branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0.05$). “Maddi kazanç sağlamak” maddesine ilişkin görüşleri üzerinde yapılan Kruskall Wallis analizi sonucunda anlamlı bir fark saptanmıştır $[X^2 (2) = 6,56, p < .05]$. Mann-Whitney U testi sonucuna göre; lisansüstü mezunu voleybolcuların maddi kazanç beklentileri lisans mezunu voleybolculardan yüksektir ($U=126,0, p < .05$). Yıldırım ve Sunay (2009:103-109), performans tenisi yapan sporcuları inceledikleri çalışmada bu sonuçları destekler nitelikte; “maddi olarak rahat bir yaşam sürmek istemelerinin” Sporcuların tenis sporundan beklentilerinde önemli olduğunu belirlemişlerdir. Bunun nedeni, her meslekte olduğu gibi voleybolu da bir meslek olarak gören sporcuların maddi olarak rahat bir yaşam sürmeyi istemeleri olarak kabul edilebilir.

Sonuç olarak elit seviyede voleybol oynayan sporcuların bu branşa başlamalarında beden eğitimi öğretmenlerinin ve yakın çevrelerindeki bir antrenörün etkisinin çok yüksek olduğu saptanmıştır. Ancak ailelerin, spora başlama nedenleri arasındaki payının beklenilenden daha az olduğu görülmüştür.

Yeni yeteneklerin spora kazandırılmasında beden eğitimi öğretmenlerinin ve antrenörlerin önemi bu sonuçlarla bir kez daha kanıtlanmaktadır. Buradan hareketle

federasyon ve kulüp yöneticilerine, gerekli bilgi ve birikime sahip beden eğitimi öğretmenlerine ve antrenörlere yeni yetenekler bulabilmeleri için fırsatlar yaratmaları ve aileleri bu konuda daha da bilinçlendirmeleri önerilebilir.

Öte yandan sporcuların voleybolla uğraşma nedenleri ve beklentilerinin sırasıyla voleybolu sevmek, sağlıklı olmak, Milli Takıma seçilmek ve maddi kazanç sağlamak olduğu görülmüştür. Günümüzde sporcuların bir değer olarak kolay yetişmediğini göz önünde bulundurursak, elit seviyede oynayan bir voleybolcunun beklentilerine cevap aldığı sürece üretken olacağı şüphesizdir. Bu aşamada federasyonlara ve spor kulüplerine, sporculara hedefler sunmada ve beklentilerini karşılamada daha özenli davranmaları gerektiği hatırlatılabilir.

Bu çalışma, farklı branşlarda daha fazla sayıda sporcuyla tekrarlanabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkada, C. ve Ergen, E. (1990). *Bilim ve spor*. Ankara: Büro Tek Ofset.
- Alibaz, A. Gündüz, N. Şentuna, M. (2006). Türkiye’de üst düzey taekwando, karate ve kick-boks sporcularının bu spor branşına yönelmelerinde teşvik eden unsurlar, yapma nedenleri ve geleceğe yönelik beklentileri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 91-102.
- Anonim. (1994). Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, *Sporda 10 yıl*. Ankara: Gökçe.
- Başer, E. (1986). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. MEGSB. Ankara: Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A.
- Erkal, M. (1986). *Sosyolojik açıdan spor*. Ankara: Mili Eğitim.
- Fröhner, B. (1995). *International Volleytech*. New York.
- Kılıçgil, E. (1998). *Sosyal çevre spor ilişkileri*. Ankara: Bağırğan.
- Mirzeoğlu, N. (2003). Meslek seçimi ve spor bilimlerinde meslek alanları. Nevzat Mirzeoğlu (ed). *Spor bilimine giriş*. (S:99-110). Ankara: Bağırğan.
- Özbek, O., Şanlı, E. (2011). Karate branşındaki üniversite elit sporcularının bu branşa yönelme nedenleri ve beklentileri. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 203-214.
- Özdiñç, Ö. (2005). Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 77-84.
- Scates, A., Linn, M., Kowalick, V. (2003). Complete conditioning for volleyball. *Human Kinetics*. IL: Champaign.
- Sunay, H. (2002). *Türkiye’de sporun yaygınlaştırılması kapsamında çağdaş spor yöneticilerinin rolü ve önemi*, 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde sunulmuş bildiri, Antalya.

- Sunay, H, Bayraktar, B. (2007). Türkiye’de elit bayan ve erkek voleybolcuların spora başlamasına etki eden unsurlar ve spordan beklentileri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2) 63-72.
- Sunay, H. Saracaloğlu, AS. (2003). Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelten unsurla, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), s. 43-48.
- Şimşek, D. Gökdemir, K. (2006). Ortaöğretimde atletizm yapan sporcu öğrencilerin atletizm branşına yönelme nedenleri ve beklentileri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3) 83-90.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel.
- Ural, A. Kılıç, İ. (2006) .Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Detay.
- Wulf, G. (2007). Attention and motor learning, *Human Kinetics*, IL: Champaign.
- Yıldırım, Y. Sunay, H. (2009) Türkiye’de performans tenisi yapan sporcuların tenise başlama nedenleri ve beklentileri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(3) 103-109.